

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	-----	66 L.
Fél évre	-----	35 L.
Negyed évre	-----	18 L.
Egy szám ára	-----	1.50 L.

Felolós szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenés minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-n.) 35. sz.

Dr. Gr. Széchenyi Miklós.

A magyarságnak ismét gyásza van: Dr. Gr. Széchenyi Miklós Nagyvárad latin szertartású róm. kath. megyés püspök, a „legnagyobb magyar,” Gr. Széchenyi István egyenes le- származottja, Budapesten dec. 1-én meghalt. A leg- váltáságosabb időben éri a csapás a nagyvárad i egyházmegyét és a ma- gyar kisebbséget: Benne a magyar ügy lelkes és rendíthetetlen apostolatát veszítettük el.

Sopronban 1868 jan. 6-án született. Tanulmányait a győri főgimnáziumban végezte. Gyermekkorától kezdve a papi pályára vágyott, ezért mint érettségit tett ifjú a győri papnevelőintézetbe lépett. Huszonkettedik életévében pappá szentelik, előbb káplán, esztergomi fő- egyházmegyei levéltáros, kanonok és jáki javadalmas apát lett. — Majd a bécsi Pazmaneum magyar papnevelő intézet élére került. Aldozatkészségének itt adja először fényes tanujelét: saját költ- ségén új papnevelő intézetet épített.

A krisztusi életkorban, 33 éves korában, 1901-ben győri, majd 1911-ben nagyvárad i

megyés püspökké nevezi ki a király. Nagyvárad i püspöki székhelyében a következő szótartott intézte hiveihez:

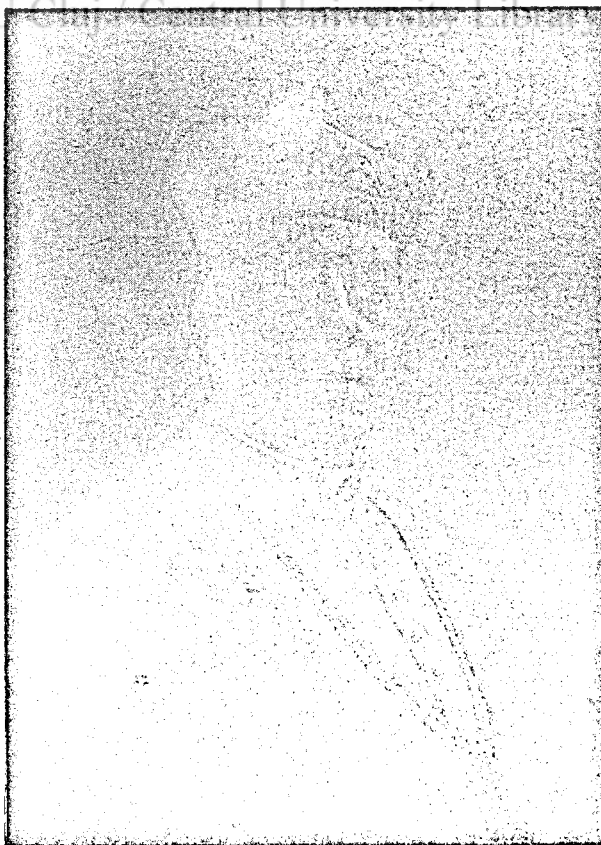
„A krisztusi szeretetet kívánom hirdetni.

A szeretet alapja minden földi boldogságnak, égi üdvösségnek. Nem minden- kinek adott Isten ké- pességet, hogy művészi szobrot, képet alkosson, vagy tudományt, hogy nagyot műveljen, de szívet mindenkinek adott az Is- ten. És szeretetre van teremtve az emberi szív.”

És valóban egyházi, társadalmi és hazafias tevékenységét az igazi emberszeretet szelleme hatotta át. Hivei lelki éle- tét szolgálta fáradságot nem ismerve, társadalmi érintkezésben lebilincselő modorával a békét, a meg- értést és egymás meg- becsülését hirdette szóval és tettel egyaránt, mint igaz hazafi példányképe volt a hazáját forrón sze- rető férfiúnak. Jótékony-

sága és áldozatkészsége nem ismert határt.

Milliókat áldozott egyházi, iskolai és nép- nevelési célokra. Nagyvárad i püspöksége alatt 1918-ig öt millió arany koronát, a forradalom

óta tizenöt millió leut fordított különböző címeken jótékonsági célokra. Kerülte a nyilvános szereplést és jótékonságát titokban gyakorolta.

Mint püspök a hitélet terén megbecsülhetetlen érdemeket szerzett: nemes egyszerűségével, szivjósággal párosult igazság szeretetével, erős hitbeli meggyőződéssel új hitéletet teremtett egyházmegyéjében. Templomokat, iskolákat épített, mindenfelé népmisziókat tart, jámbor egyesületek keletkeznek. És Ő mindenütt ott van, ahol csak dolgozni és alkotni lehet.

Püspöksége éveibe belezúgnak a világháború zivatarai. Nemes lelke visszaborzad a vérontástól és diszes székesegyházában, a fél homályban, ahol senki sem látja, térdreborul és szivből fohászodik a Mindenhatóhoz a háború befejezéséért. Igazi nagyságát ezen vészteljes idők mutatták meg. Nem csüggedt, lélekjelenlétét nem veszítette el, szilárdan és élő hittel áll az egyház hajójának kormányán: lelkesít, bátorít, kórházakat látogat, jótékony egyleteket alapít, vigasztalja az árvákat és özvegyeket, milliókat áldoz a nyomor enyhítésére.

A tudományoknak és művészeteknek lelkes ápolója és támogatója volt. Megírta a jáki apátság történetét, a lelkészi kongrua ügyéről feltűnést keltő munkát hagyott hátra. Egyházi beszédei tartalmasságukkal és formai szépségükkel tűntek ki. Lapunknak őszinte barátja volt. Talán még emlékezetes olvasóink előtt az a néhány sor, amelyet a múlt év elején lapunk számára írt. „Míg az Istenben való erős hit, a kötelességérzet, az önmegtágadás örök erényei ami védő pajzsunk, addig nyugodtan nézhetünk a jövőbe...”

Ez az erős hit tette Őt még nagyobbá a viszonyok változása idején. Mérhetetlen fájdalom ellenére, mint Istenfélő ember, alázatosan megnyugszik az Isteni végzésben és még erősebb lélekkel áll a küzdők sorába, és felemelt fővel, fáradságot nem ismerő kitartással dolgozik a szebb jövő megalapozásán.

És amidőn az általa féltve őrzött magyar kultúra veszélybe jutott, amikor a népnevelésért, a magyar kulturáért végzett sok évi önfeláldozó munkájának majdnem romba döntét látja: lelke akkor sem veszíti el az egyensúlyt és testileg meggyötörve, a tiüskéktől és zaklatásoktól megtépetten ott látjuk Őt szive utolsó dobbanásáig a magyar kultúra védelmében, mint annak elszánt Apostolát.

Aztán bekövetkezett, amitől betegeskedése miatt tartottunk és amitől féltünk: a halál gyözedelmeskedett az elgyötört szervezetben, a nagy lélek elszállt tőlünk.

* * *

Budapesten a kerepesi temetőben immár örök álmát alusza és a feltámadás napját várja Gr. Széchenyi Miklós. Teste ott pihen, de fennkölt nemes lelke itt él közöttünk és továbbra is lelkesít, buzdít és bátorít küzdelmeinkben. A keresztet, amelyet annyi önmegtágadással és kitartással hordozott, nekünk hagyta szent örökségként. És mi — az Ő nemes nyomdokain haladva — vállainkra vesszük azt és felemelt fővel megyünk előre azon az uton, melyen annyi nemes társával együtt vezérünk volt.

Naláczy István.

Veszni indult kincsek.

Ha valakinek közülünk valami drága, szép régi kincse volna, amit még az őseitől örökölt, amely sok-sok aranyat ér, bizonyosan nem hagyná veszendőben, hogy a rozsdá befogja, a gyermekek eljátszodják, s ma holnap a szemétre kerüljön. Pedig hej, de drága kincseket hagyunk mi most így a porban heverni, rozsdának kitéve, veszendőben. Olyan kincseket, amelyek drágábbak minden aragnál, mert, *ha egyszer elvesztek, sohasem lehet többet őket megszerezni, sem pénzen, sem aranyon.* Mondjam-é, hogy melyek ezek a kincsek? A világ vásári zajában, a mindennapi tülekedésben így mennek veszendőbe a mi régi drága értékeink, amiket őseink hagytak ránk. Ott vannak a mi gyönyörű *magyar nótáink*, hány sziv bánatából lettek azok, hány szem könnyeiből váltak drágalátos kincsekké: kezdenek el-némulni az ajkakon. Van-e még falu, ahol *mesélni* szoktak a fonóban, ahelyett, hogy léha fecsegéssel vagy épen pletykálással töltsék az időt? Van-e még köztünk olyan öreg ember, aki tudná a *régi mondákat* Szent Lászlóról, Mátyás királyról, s a többi hősről a mi nemzetünknek? Hol tudnak még *adomákat* régi emberekről, hol tudják, amit az apjuk s az öregapjuk beszélt a *falu régi történetéből*, örök világból, német világból? Hol szoktak még *játszani* a fiúk és lányok jó, magyar, régi *lapdajátékokat*, hol ismerik a *pünkösdi rózsa játékát*, a *betlehemes játékokat*, *kántáló verseket*? Sehol, sehol. Némák a mesélő apák, az ifjuság ma nem játszik, hanem duhajkodva lökdösődik és viháncol a kora előtt! Pedig bizony mondom neked édes magyar népem, mikor te ezeket elfelejtetted, eldobtad magadtól az életet! Tudjuk mit jelent az, hogy *nyelvében*

él a nemzet! de tudjuk-e, hogy ez a nyelv meg a nótákban, mesékben, játékokban, versekben él. Tudjuk-e, hogy a legpazarabb, leggonoszabb teremtsései vagyunk az Istennek, ha ezeket a drága örökségeket most elpredáljuk, mint a tékozló fiúk, akik a legdrágábbat is eladjuk, hogy silány cafrangok után fussunk. Bizony mondom neked, hogy amint a leányok letették a pártát és cifra kendőt kezdenek viselni, mikor a fiúk nem dalolnak már az utcán s a fonóban, akkor magad mondottad ki magadra a halálos ítéletet, s amit a világ minden hatalma sem tudott elvenni tőled, *magad eldobtad* botor, meggondolatlan fejjet!

Szerencsére e veszni indult kincsek közül még sokat meglehet menteni. A mult számunkban egy szép felhívás volt arra, hogy *gyűjtsük a magyar néphagyományokat!* Ehez a felhíváshoz én is csatlakozom. Kincseket gyűjtünk ezzel, olyanokat, melyeket semmi el nem vehet tőlünk, s amelyet, ha maradékainknak átadunk, drágább örökség lesz minden vagyonnál, mert a magunk, *a mi nemzetünk lelkét* adtuk át nekik.

Különösen szól ez a felhívás a *népünk vezetőihez: lelkészekhez, tanítókhöz s népünk közül azokhoz, akik iskoláztak* s ezekhez jobban értenek. A mult számunkban le volt írva, hogy: *n kell ezt a gyűjtést csinálni.* De jó utmutatót ad erre egy kis könyv is, melynek címe *„Néprajzi feladatok Erdélyben“*, s mely éppen ezekkel foglalkozik. (Kapható „Az Út” kiadóhivatalában Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38. Ára 5 leu.) Vegyük meg ezt a füzetet s utmutatása szerint kezdjük hozzá a gyűjtéshez. Bevonhatók ebbe középiskolás diákjaink is, akik szintén sok szolgálatot tehetnek. Téli összejöveteleken, beszélgetésben, fonóban a lelkész, tanító szépen leírhatja ezeket, ha leírta, vagy a *lap szerkesztőségének* küldje be, vagy *adja oda az ünnepi legátusnak*, az rendeltetési helyére juttatja. Ne sajnáljuk ezekre a fáradságot, ne felejtsük el, *most karácsonykor különösen a bethlehemes versek gyűjtésére* nyílik alkalom.

De mindenki tehet ebben a munkában valamit. Ha valaki *tud ilyen régi mesét, verset, játékot*, vagy valahol a ládáiában őrzenek *régi nótáskönyvet, lakodalmi köszöntőket, verseket*, keresse azt elő onnan, *vigye fel és mutassa meg a lelkész urnak, vagy a tanító urnak*, vagy pedig küldje be a lapunk szerkesztőségének.

Testvérek! Ezeket a régi kincseket meg kell oltalmazni a pusztulástól. Erre a munkára nem elég egy ember, ezt mindenkinek csinálni kell. Ami ilyen udunk, mi öregek, *tanítsuk meg rá gyermekeinket*, hogy a magyar nóta, magyar mese szálljon ajakról ajakra, nemesítse a sziveket, lelkesítse az elméket, s neveljen bennünket és gyermekeinket mélységes sz. retetre *a mi drága magyar nyelvünk és műveltségünk* iránt!

Dr. Imre Lajos.

Az iskolaügy és a magyar nők.

Említettük olvasóinknak, hogy a lecsatolt területen élő magyar nők gr. Kendeffy Gáborné, Ignác Lászlóné és Petry Gézané vezetése alatt folyó évi november 23-án a királyné Ófelségének személyesen adták át azt az emlékiratot, amely az iskolaügyi sérelmek orvoslását kéri. A memorandumot közel negyvenezer magyar anya írta alá és különösen Háromszék megye vezetett az aláírók között. A királyné szívesen fogadta a küldöttséget, az emlékiratot átvette, a küldöttség vezetőivel szívesen elbeszélgetett, érdeklődött a memorandumban foglalt panaszok és sérelmek iránt és végül megígérte, hogy az illetékes miniszterektől kellő felvilágosítást fog kérni a panaszokra nézve és a maga részéről

a sérelmek orvoslását kilátásba helyezte a küldöttség vezetői előtt. Az emlékirat szövege alább következik:

Felséges Asszonyunk!

Mi, Nagyrománia területén élő magyar anyák, nők alattvalói mély hódolattal járulunk Fölséged kegyes színe elé. Esdve kérjük; fogadja kegyesen hódolatunk nyilvánítását s engedje meg, hogy a mult sok szenvedésétől, a jelen gyötrelmes voltától és a jövő kínos bizonytalanságától megkínzott anyai és női szívek Fölségedhez forduljanak, akiben a nagy királynő mellett szemeink az anyát és nőt akarják most látni, kinél megértő szívet keresnek.

Sok panasz hangzott el időnként véreink ajakán s e panaszok mindig az ész rideg bírálatainak voltak kitéve. Most mi szívünkötől vezetve a szívhez fordulunk meghallgatásért.

Felséges Asszonyunk! Az Istennek kifürkészhetetlen bölcsesége úgy látta jónak, hogy mi magyarok eddigi hazánkat elveszítve, más állam kövelékébe soroztassunk. Fájó lélekkel, de alázatosan meghajolva az isteni végzés előtt, igyekeztünk az állam hű polgárai, engedelmes alattvalói lenni, de új állampolgárságunk kezdetén senki nem mondta, sem szó, sem irás nem hirdette nekünk, hogy anyanyelvünk szabad használatáról le kell mondanunk. Ellenkezőleg. Hivatkozhatnánk az 1918. december elsején kimondott alba-iuliai csatlakozás határozatra, a párisi egyezmény kisebbségi védelmére, a trianoni békeszerződés egyes pontjaira, a népek ligájának többszöri határozatára, a bel- és külföld vezető politikusainak gyakori nyilatkozataira. De tudjuk, hogy ezek Főlséged figyelmét sem kerülték el. Azonban — sajnos — a kimondott elvek, határozatok és a gyakorlat között erős ellentét van. Míg kezdetben az 1919—20—21. évben az akkori kormányok elismerték a magyar nyelvű hitfelekezetek törvénybe iktatott autonómiáját s ebből eredő iskolafenntartó jogát, addig az azután következő években tervszerű és állandó üldözések érték a magyar felekezeti iskolákat. Ősrégi, több évszázados dicső multra visszatekinthető tanintézetek saját vagyont, fenntartási alapját a kisajátítási törvény vette el tőlük, az újabban létesült magyar tannyelvű felekezeti iskolákat, mint alappal nem bírókat szüntették be, okul adva oly anyagi hiányokat, melyek épen a jelen üldözésből folynak s amelyeken segíteni a helyzet nehézsége miatt nem lehetett. Ily okok pl. épület hiány, a felszerelés hiánya, a fizetés elégtelen volta. De a nehéz viszonyok között is küzdöttünk, dolgoztunk erőnkön felül is, míg a ránk zúduló rendeletek s a tervbe vett változtatások olyan helyzetet teremtenének részünkre, melyben iskoláinkban a magyar nyelvű oktatás többé szabadon nem folyhatna.

Felséges Asszonyunk! Jól tudjuk, hogy mivel tartozunk az államnak, amelyben élünk. Kötelességünk és saját jól felfogott érdekünk is azt kívánja, hogy magunk is beszéljük, gyermekeink is elsajátítsák az állam nyelvét. De ez nem zárja ki az anyanyelv használatát, mely minden időben, minden kulturnépnél meg volt engedve a kisebbségeknek. Szerintünk az édes anyanyelvhez való ragaszkodás egy ugyanabból a talajból nőtt a szülőföld iránt való szeretettel, hithűséggel, az ősök emlékének tiszteletével és mindennek megbecsülésével, ami az emberi lélek előtt szent. Anyanyelvünk, szülőföldünk, hitünk csak egy lehet és ahhoz ragaszkodnunk szent kötelességünk, emberi jogunk.

Mindezért mi magyar anyák, nők, Főlséged megértő anyai szívéhez apellálunk és remélve, bizva, hogy abban nem csalódhatunk, hódoló tisztelettel kérjük Főlségedet a következőkre:

1. Kegyeskedjék a tanügyi kormányoknál oda hatni, hogy felekezeti iskoláinkban további zaklatások nélkül anyanyelvünkön történjék az oktatás.

2. Az elvett egyházi iskolaépületek, felszerelések, iskolafenntartó alapok, földbirtokok visszakerüljenek az illető iskolák birtokába.

3. A felekezeti iskolák kellő államsegélyben részesüljenek.

4. Minden tanuló járhasson bármiféle felekezeti iskolájába.

5. Elemi-, közép- és szakiskoláink nyilvánossági joga kétségbe vonható ne legyen és közülük azok, melyek nyilvánossági joguktól megfosztattak, helyzetesenek abba vissza.

6. Az összes iskolákra vonatkozó kérdések saját megelégedésünkre az egyházi hatóságokkal egyértelműleg rendeztesenek el.

Ezeket kérjük mi alattvalói mély hódolattal és tisztelettel Főlséged anyai szívéből; reméljük, hisszük, hogy kérésünk meghallgatásra talál. Kérjük Istent, ki egyaránt szerető atyja mind a fényben, jóllétben, ragyogó pompában élőknek, mind a megalázott nyomorult szenvedőknek, hogy fordítsa felénk Főlséged szívére, hassa át azt az emberszeretet, megértés, méltányosság érzéseivel és őrizze, tartsa meg életét sokáig népe boldogítására!

Kelt 1923. év szeptember havában.

Báró Huszár Pálné,

Ignácz Lászlóné,

*Báró Bánffy Ernőné, Báró Wesselényi Istvánné,
Gróf Eszterházy Cecília, Gróf Rhédey Stefánia,
Báró Bánffy Zoltánné, Gróf Rethlen Györgyné,
Teleki Erzsébet grófnő, Báró Jósika Paula.*

„Glausch“-féle „Haematicum“ aromatikus vas- és mangan elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Terjessze a
„Magyar Nép“-et.

KÜLFÖLD

Meglepő fordulat az angol politikában.

Amint mult számunkban jeleztük, az angol választásokon három nagy párt szállt sikra a mandátumokért: a konzervatív párt, amely a kormányon van, a liberális párt, melynek Lloyd George a feje és a munkáspárt. Ma már a választások eredménye jórészt ismeretes. Az eredmény nagy meglepetést hozott, mert a kormánypárt több mint száz képviselőt veszített a mult évi létszámhoz képest. Ezzel az ellenzéki pártok fölött való többsége teljesen megszűnt. A kormánypárt vereségének döntő hatása lehet a világpolitika alakulására is. A konzervatív párt ugyanis nagyon gyöngye ellenállást tanúsított az erőszakos francia politikával szemben, míg az erőre kapott liberális párt Lloyd Georgeval az élén és a munkáspárt heves ellenzői Poincaré elnyomó és megtorló rendszerének. A vereség következtében a konzervatív kormány valószínűleg sokára lemond.

Az új kormány programjától függ, hogy a közel jövőben milyen nagy átalakulások lesznek Európa helyzetében.

Olasz-spanyol szövetség. Az egész világot bejárta az a hír, hogy Olaszország szövetségre lépett Spanyolországgal. Ez a szövetség nem támadó jellegű, csupán a két ország közös érdekeinek védelme a célja. Szerbia és Csehország mégis nagy aggodalommal fogadták a hírt, mert úgy látják, hogy az új szövetség a szláv érdekek ellen s különösen Oroszország ellen irányul. E feltételek igazolásául arra a körülményre is hivatkoznak, hogy Lengyelország, melyet az orosz kérdés közelről érint, rokonszenven nézi az új alakulást.

Épen ezért Szerbia és Csehország már január havára értekezletre kívánják összehívni a kisantant államait, hogy a kisantant magatartását a szövetséggel szemben megbeszéljék.

Új német kormány alakult. A Stresemann kormány lemondása után hosszú hetek multak el, míg végre az új birodalmi kormány megalakulhatott. Az új elnök dr. Marx lett, a régi miniszterek kevés kivétellel a helyükön maradtak. A Marx kormány minden jel szerint a mérsékelt pártokra fog támaszkodni s főcéljává a pénzügyi helyzet megjavítását, a márka értékének emelését, a gazdasági élet bajainak orvoslását fogja tekinteni. Az új kormány iránt való bizalom máris mutatkozik, mert Németországban az ételmiszerek ára napról-napra csökken. A külső politika terén a Marx-kormány nem igen fog egyebet tenni, mint elődje. Erre vall, hogy a külügyminiszeri tárcát a volt miniszterelnök: Stresemann tölti be. A franciák ama remény-

kedése, hogy a németek teljesen letörnek és utolsó erőfeszítéssel a hadisarcot fizetni kezdik, ezuttal is alighanem meghiusul. A németek közszellemét élénken jellemzik Lloyd George-nak némely megjegyzései, amelyek egy mostan megjelent könyvében olvashatók. „Mi fog történni, ha a mostani német gyermekek férfiakká lesznek? — Kérdezi az angol politikus? — Hiszen ezek a gyermekek a bosszu érzetében nőnek fel! Egyszer a harc újra ki fog törni s jaji Franciaországnak, ha nem lesz akkor elég erős, hogy magát megvédje azok ellen, akik ma a német városok és falvak utcáin játszanak. Majd ezt jegyzi meg Lloyd George: Európában 80 millió német lakik. 30—40 év alatt ez a lélekszám 100 millióra fog növekedni. Ez a rengeteg nép azonban sohasem fog abba belenyugodni, hogy a Rajnán tullakó testvérei francia jármot viseljenek, csak idő és alkalom kérdése, hogy a harc a testvérek felszabadításáért meginduljon.“

Önálló jegybankot állít fel Magyarország.

A magyar közvélemény figyelmét a kölcsön ügye foglalja le. A pártok egyrésze kevesli a 250 millió aranykorona kölcsönt, amit a Népszövetség engedélyezett s kritizálja a Bethlen kormánynak eddig tett erőfeszítéseit. Uglátszik azonban, hogy Bethlen grófnak határozott politikája van az ország ujjaépítésére nézve s terveit fokról-fokra, céltudatosan igyekszik megvalósítani. A kölcsön egyik feltétele, hogy a magyar állam állítson föl önálló jegybankot. A szükséges alaptőke fedezetet, hir szerint, a nagy magyar bankok már le is jegyezték. A parlamentben jelenleg a földreform javaslatot tárgyalják.

Magyarország tárgyal az utódállamokkal. A háború, illetőleg a békekötések által előidézett helyzet feltétlenül szükségessé tette, hogy az utódállamok a beállott területi változások folytán keletkezett függő kérdéseket közvetlen tárgyalásokkal rendezzék. E tárgyalások megkezdése a feszült politikai viszonyok következtében elhúzódott, az év folyamán azonban megkezdődött, még pedig az eddigiek szerint igen biztató eredménnyel biztatva.

Leginkább a Csehország és Magyarország közötti függő kérdések értek meg a befejezésre. Ezeket az eddig folyt tárgyalások annyira előkészítették, hogy Nagy Emil és Klebelsberg Kunó magyar miniszterek az elmúlt héten már Prágába utaztak a megegyezés befejezése végett. Munkájuk kellő sikerrel járt, mert Nagy Emil kijelentette, hogy két év alatt nem haladt annyit a dolog, mint a pár napos prágai tanácskozás idején. — Így legnagyobb valószínűség szerint Csehország és Magyarország már egészen rendes viszonyban fognak élni egymással. Egyedül az utlevél kényszer marad még meg egyideig a teljes szabadság korlátozásául.

Románia és Magyarország között — mint már jelentettük — épen most vannak folyamatban a tárgyalások, a kiadott hivatalos híradások szerint megnyugtató és kielégítő eredménnyel. Legközelebb pedig Lengyelország és Magyarország tárgyalják meg a közöttük még függő kérdéseket. E tárgyalások sikere nem kétséges, mert a két állam között, amúgy is igen barátságos a viszony.

Igy az a remény, hogy már a most jövő év folyamán nagy lépéssel fog előhaladni a béke ügye.

Meghiusult a francia kölcsön. Románia, Szerbia és Csehország kölcsönért folyamodtak Franciaországhoz, hogy pénzügyi helyzetüket megszilárdítsák. A Francia kormány a kölcsön megszavazása előtt megakartta ismerni az országok viszonyait a azok tanulmányozására Bérenger szenátort küldte ki. A kölcsön kérdését a közelmúlt napokban tárgyalta a francia szenátus s míg Szerbiának és Csehországnak megadta a kölcsönt, addig a román kérést egyelőre nem teljesítette. Ennek azonban pénzünk sorsára nem lesz befolyása, mert a leu az állandó árukivitel folytán szilárdan áll.

HÍREK

A jövő évi naptárak szétküldése folyamatban van. Mindazoknak, akik egy évre előfizettek, vagy a legújabbán egy évre előfizettek, az 5 leu naptárdíj előzetes beküldése mellett, a naptárakat elküldöttük. *Akik mostantól kezdve csak fél, vagy negyedévre fizet elő lapunkra, a naptárt nem kaphatja meg.* Kérjük egész éves előfizetőinket, akiknek egész évi előfizetése rendben van, vagy ezután rendezi, hogy az 5 leu naptárdíjat hozzánk eljuttatni sziveskedjenek és a naptárakat azonnal küldjük. Elárusítóknak és viszonteladóknak példányonként 10% kedvezményt adunk.

Gróf Majláth püspök római útjáról Gyulafehérvárra visszaérkezett és főpásztori tevékenységét már meg is kezdte.

Csendőri hatalmaskodás egy református lelkész ellen. Háromszéken nagy türelmetlenséggel kezelik a hitvallásos iskolákat és azoknak nagy részét az őszön be is zárták. Most a vallás tanításba akadnak bele a hatóság türelmetlen közegei s egyes papok munkáját állandóan zavarják. E hó első napjaiban Felsőcsernáton kiváló papját Megyaszy Mihályt hurcolták el lakásáról. A csendőri beavatkozás a kántorválasztás kapcsán történt, ami pedig teljesen belső ügye az egyházközségnek. Az elhurcolás előtt apró elemista gyerekeket vallattak aziránt, hogy lelkészük miféle állampollos tanításokat hirdetett előlük vallásórán. A derék papot Alsócsernátonba vitték, ahol a csendőrőrmester

kegyetlenül összeverte. Jelenleg Megyaszy a sepsiszentgyörgyi ügyészség fogházában várja méltatlan szenvedéseinek végét.

Amiben mi is tanuskodhatunk. A földmivélségi miniszternek az egyik utóbbi parlamenti gyűlésen szemrehányást tettek, hogy a földosztás alkalmával az „idegen” nemzetiségűeknek kedvezett a románok hátrányára. A miniszter erélyesen tiltakozott a meggyanúsítás ellen és kijelentette, hogy éppen fordítva áll a dolog: a románoknak kedvezett a többi nemzetiségnek rovására. Hát ebben mi is tanuskodhatunk a miniszter mellett: a magyarság halvány jelét sem látta a kedvezésnek, annál inkább az ellenkezőnek. Sokat beszélhetnének erről a tönkretett telepesek!

Könyv a legszebb ajándék. Aki fiatalok számára szép és olcsó ünnepi ajándékot akar adni: rendelje meg a *Szavalókönyvet!*

Ibolya a télben. Egyik kedves olvasónk Magyar kapusról azt írja, hogy e hó 4-én a szabadban szépen kinyílt illatos ibolyát szedett. Ha az idő ilyen enyhe marad, csokorra való ibolyát lehet szedni, az ibolyatövek rakva vannak bimbókkal. Szépen virít a tearózsa is és egy néhány fa friss barkával pompázik.

„Apostolok és csavargók.” A közeljövőben hagyja el lapunk kitűnő tollú munkatársának, Kovács Dezsőnek *Apostolok és csavargók* című novellás kötete. Kovács Dezső munkáit ma már mindenütt ismerik, ahol magyar betűt olvasnak az emberek. Pompás humoru, tiszta és magyar levegőjű írásai mindenütt meghódították az olvasó szívét. Ezért nagy érdeklődés mutatkozik Erdélyszerte a sajtó alatt levő mű iránt. A nyolc ives, pompás kiállítású könyv bolti ára 50 leu lesz. Előfizetők 40 leuért fizethetik elő. Előfizetéseket elfogad a Minerva könyvkiadó r. t. Kolozsvárt, ahol előfizető iven is kaphatók.

A gonosz hirű folyó garázdálkodása. Az Isonzó folyó szomorú nevezetességre tett szert a világháboruban. Mindkét partján rengeteg élet semmisült meg borzalmas harcokban. A folyó — úgy látszik — továbbra is rá akar szolgálni gonosz hírére. Legutóbb rettenetesen megáradt és egész falukat sodort el, az emberek százait pusztította el féktelen rohanásában. Hasonló pusztulások történtek Olaszország több vidékén is. Bergamo kerületben a Derzótó átszakította védőgátjait és három falut teljesen elpusztított. Csupán a Derzótó több mint 300 ember életét oltotta ki.

Új vadászati szabályok. A földmivélségi miniszter rendelete szerint a foglyok vadászata 1923. november 20-tól 1924. november 1-ig az egész ország területén tilos. Farkasokra hajókutyákkal december 1. után is szabad vadászni, de csak ligetekben és nádasokban. Előzőleg azonban ki kell kérni a vadászati felügyelő engedélyét.

Újabb lépést teszünk. A tavaszon a „Magyar Nép Könyvtára”-nak első számaként kiadtuk a *Szavalókönyvet*. A sorozatot nem akartuk addig folytatni, amíg meg nem bizonyosodtunk afelől, hogy a könyveknek kelendősege lesz. Ma már megállapíthatjuk, hogy ennek a vállalkozásnak is jövője van. A *Szavalókönyvből* háromezer példányt nyomattunk s ma ebből csak pár száz példány van raktárunkon és a csekély készlet is állandóan fogy megrendelések révén. (Reméljük: ka-

rácsonyi és ujévi ajándékul is sokat meg fognak rendelni.) Bizva olvasóink művelődési készségében, újabb lépést teszünk a könyvtár fejlesztésére. A közeljövőben két számot adunk ki. Szép elbeszélésekből egy kis kötetet állít össze dr. György Lajos. Azt hisszük, fiatal falusi legények és gazdák örülni fognak a másik kiadványunknak is. Ez egy *Vőfélykönyv* lesz, melyet az erdélyi magyar lakodalom szertartásaiból összeállít dr. Csűry Bálint. Mindkét kiadványunk tartalmát annak idején részletesen ismertetjük.

A hosszú élet titka. Igazi tudósok, tudatlan kuruzslók egyforma buzgalommal kutadják, mi módon lehetne a földi lét mulandó éveit minél nagyobb mértékben megszorítani. Az élet megnyújtásának egyik módjáról olvasunk egyik újságban. Délamerika őslakói az indiánok, egy kesernyés ízű theát isznak, amit a *Yerba* nevű növényből főznek és a *maté* nevű körteformájú gyümölcs héjába öntenek. A theának állítólag csodálatos hatása van: fogyasztói között sűrűn fordulnak elő olyan emberek, akik 130—150 esztendő óta tapossák a földgyolyóbist. (Jelentjük olvasóinknak, hogy az élethosszabbító növényről szóló híreket figyelemmel fogjuk kísérni és hacsak lehet: a növény magját is megszerezjük, de csak azoknak küldünk belőle, akik lapunk előfizetési díjait pontosan beküldik.)

Új könyv. *Finta Gerő*, a jeles költő előfizetést hirdet „*A fák*” című, saját kiadásában december első felében megjelenő verseskönyvére. Az öt ives kötet keléses kiállításban kerül könyvpiacra s a szerző eddig megjelent és még ki nem adott verseinek legjavát fogja tartalmazni. Előjegyzési ára 30 leu, melyet a szerző címére: Odorheiu Székelyudvarhely, Colegiul reformat Református kollégium) kell küldeni.

Gyermekvédelmi Naptár jelent meg a jövő, 1924. évre. A naptár első sorban az *anyák könyve* akar lenni. Valójában legfeltehetőbb kincsünk: a gyermek fejlődésével, okszerű nevelésével, odaadó gondozásával foglalkozik e könyvecske és hasznos, jó tanácsokkal, valamint utbaigazítással szolgál minden anyának a gyermeknevelésről. Érdekes és mindenki által könnyen megérthető írásmódban ír a házasságról, a leendő anyák életmódjáról, az újszülött ápolásáról és táplálásáról, a dajka megfelelő megválasztásáról, a csecsemő-ápolások elkészítéséről, a csecsemők gondozásáról, a fogzás és fogak ápolásáról, a fertőző betegségekről és az ellenük való védekezésről, a gyermekvédelemről és végül az állami gyermekmenhely működéséről. Kiterjeszkedik a csecsemő gondozó intézetekre és a társadalmi egyesületek gyermekvédő munkájára. Megbecsülhetetlen és valóságos kincset jelent ez a könyv a családokban és különösen a falvakban élő családokban. A jövő nemzedék szakszerű nevelésére ad nélkülözhetetlen tanácsokat, ezen tanácsok figyelembevételével gyermekeink megfelelő gondozása és nevelése el sem képzelhető. *Melegen ajánljuk minden család figyelmébe e naptárt*, amely tetszetős kiállításban dr. Lukáts Jenő és Stolcz Dániel keze alól került ki. Bóli ára 30 leu. Megrendelhető kiadóhivatalunkban (Strada Regina Maria — Deák Ferenc-utca 35. szám alatt). Bizományosoknak és viszonteladóknak 10% árkedvezmény.

Előfizetési felhívás. Az Erdélyi Gazda könyvadóváltatának 60-ik füzeté november hónap folyamán kikerül a sajtó alól. Címe: „*Erdély juhai. Erdély*

juhtenyésztése. A mult. A jelen. A jövő.” Írta: Dr. Szentkirályi Ákos. — A képekkel ellátott 8—10 ives füzet bóli ára 40 leu lesz. Hogy az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjainak, a tagjai sorába tartozó gazdasági egyletek és gazdakörök tagjainak, ugyszintén az Erdélyi Gazda éves előfizetőinek, a korlátolt számban megjelenő füzetet biztosíthassuk, ezennel felkérjük, hogy a füzetre előfizessenek, mikor is 35 Leu kedvezményes árbán megszerezhetik. Az előfizetési összeg az *Erdélyi Gazdasági Egylet* címére *Cluj—Kolozsvár, Strada A. Mureşan* (volt Attila-utca) 10. küldendő, mire a megrendelt füzetet *keresztkötés alatt bérmentve* fogjuk postára adni. Kérjük a *lakóhelyet, az utolsó postát románul* és könnyen olvashatóan írni, ugyszintén a nevet is jól olvashatóan írni.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI KÉRDÉSEK ÉS FELELET

Kérdés és felelet.

Kérdés: A legutóbbi években mintegy három holdnyi szőlőm törkölyéből pálinkát főztem. A mult évben előfordult az az eset, hogy a pálinka kottlós-tojás szagu volt. A jelen évben szeretném ezt elkerülni, így kérem sziveskedjenek b. lapunkban tanácsot adni, hogy mi az oka ezen jelenségnek és hogy lehetne az ilyen pálinkán segíteni, hogy kellemetlen szagu és ízű ne legyen?

Felelet: Özv. U. K.-né urnőnek *Zilah*. A mult évben a rossz időjárás következtében a lisztharmatgomba betegség ellen gyakran és erősen kellett igen sok helyen a szőlőket kénporozni. Az ilyen túlkénporozott szőlőknél gyakori eset volt, hogy a szőlőnek törkölyénél és seprőjénél a pálinkapárlat záptojás szagu volt. Ez évben aligha fog a jelen eset előfordulni s a jelenség különben sem veszedelmes, mert a kellemetlen szag bizonyos idő múlva magától is eloszlik a pálinkából. Tanácsos azonban mesterségesen az ilyen párlaton mihamarabb segíteni úgy, hogy a frissen főzött párlatot többször réztölcseren vagy finomra darált csontszénporon átszűrjük. Lehet a főzés alkalmával is a bajon segíteni úgy, hogy a főzőüst sisakjába rézdarabokat helyezünk el, hogy a felszálló gőzök azon keresztül huzódjanak. Ez utóbbi esetről azonban vigyázzunk arra, hogy túl sok rézdarabot ne használjunk, nehogy a sok rézből sok mérgező anyag váljon ki, ami által a pálinkát duplán mérgezővé tesszük.

P. N. S.

Az Erdélyi Gazda jelentései:

Csikban is enyhe a tél. Csikban a szokatlan enyhe őszi időjárásban az utóbbi esőzések nyomán a

vetések bokrosodnak. A talaj 5—10 cm.-re átázott, az egerek száma apadt, a legelők kezdenek kiszáradni és a juhokat kielégítően táplálják. A terményárak a vidéken tartottak, az állatárak estek. Hízó sertéseket keresnek 35—40 leuért élő súly kg.-kénti áron. A gazdák az őszi szántásokat elvégezték.

A mezőgazdaság helyzete Aranyosszéken. Torda-Aranyosmegyében, az Aranyosszéken a későbbi őszi vetések szebbek, mint a koraiak, amelyet az egerek nagyon megriktóttak. Új esztendőre cselédeket nem lehet kapni. Nagy a pénztelenség, mert a termények iránt nincs kereslet és az árak is leestek. Több jó kiadás eső volt, sár van, de a talaj a szárazságtól annyira össze van zsugorodva, hogy még nem tudott átázni.

A dohánytermelési ügynökök a cukorrépások ellen. Marostordában a gazdák kezdenek felhagyni a dohánytermeléssel, mert a termelési költségek igen nagyok, a kikészítéshez nagy tőkét igénylő befektetések, szárítók, simítók, zsinórok stb. szükségesei. A dohánytermelés propagálásával megbízott ügynökök — mint más forrásból is közöltük — azzal ijesztik a cukorrépa termelőket, hogy a jövőben a 10 holdon alóli birtokokon nem szabad cukorrépát termelni. Figyelmeztetjük gazdatársainkat, hogy ne üljenek fel az ilyen híreszteléseknek, mert ezzel csak azt akarják elérni az ügynökök, hogy dohánytermelésre szerződjenek a gazdák és ők minél több jutalékot kapjanak a holdankénti területszerzés után.

Jól fejlődnek a vetések Biharban. Érmihályfalvi jelentés szerint az őszi vetések jól fejlődnek. Az egerek sok kárt okoztak. Az állatállomány egészségi állapota kielégítő.

Rozsdásodnak a szatmármegyei vetések. Szatmármegyében eddig ismeretlen veszedelem pusztítja az őszi vetéseket. Már hetekkel ezelőtt észrevették a szatmári gazdák, hogy a korai őszi buzavetésben, de néhol az árpában is, különös rozsdá támadt a szép idő folytán a vetésekben. A rozsdá a fiatal vetés gyöngye levelének az alsó oldalán keletkezik és napok alatt elfehériti a vetést. A rozsdagomba rohamosan növekedik, egy milliméternyire kiálló gombatelep támad a levelen, majd megakadályozhatatlan gyorsasággal terjed tovább a vetésben és pusztítja el teljesen az őszi vetést. A gazdák között természetesen nagy nyugtalanságot keltett az új veszedelem, annál inkább, mert ha a tavaszi rozsdával volt is bajuk a gazdáknak, őszi rozsdá eddig a szatmármegyei földeken nem jelentkezett.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

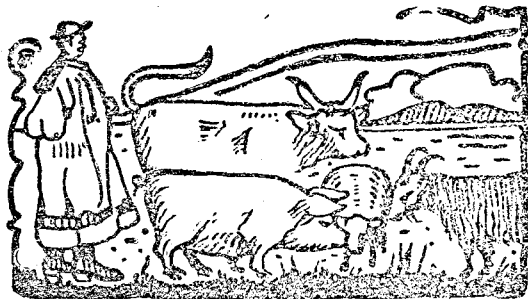
Kereskedők, szövetkezetek, papok, tanítók szeretettel ismertessétek

a gazdákkal, hogy az állatok mindenféle veszélyes betegségeket fertőzésből kapják meg, — azért

ne várja meg egy gazda is

mig állataik megbetegednek, mert könnyebb az állatokat a háros hatású veszélyes fertőző betegségek ellen kevés költséggel megvédeni, mint a veszélyes betegségekből nagy költséggel és kárral hosszú ideig gyógykezeltetni. Ezért is

gazdák szeressétek állataitokat

és azokat míg egészségesek a veszélyes betegségek fertőzése ellen azonnal vegyék gondozás alá, hogy azzal mindenféle káros hatású veszélyes betegségtől mentesítsék.

A gondozás utánjárás keveset igényel.

Szarvasmarhátok, juhaitoknál eddig is használtatok rendes sőt! Most az eddig használt rendes sőt helyett használjátok DÁVID ELEMÉR főállatorvos törvényesen védett

„Desinfektor” fertőtlenítő véd tápsóját!!

E véd tápsóból hetenként egyszer rendszeresen használva, szarvasmarhátokat, juhaitokat megvédi a szájfájástól, gümőkortól, lépfenétől, májmétejtől. „DESINFektor” fertőtlenítő védszer a sertéseket mentesíti mindenféle veszélyes járványos betegségektől. E véd tápsó és védszer rendszeres használatával az állatok belső szerveit fertőtleníti, a keletkező veszélyes betegségek bacillusait, csirait, megsemmisíti, ezzel a veszélyes betegségektől mentesítve lesz így az állat, emésztő szerve megerősödve, jóéltűek és gyorsan hízők lesznek. A hol e véd tápsót és módszert rendszeresen használják, ott már nincs több állati veszélyes betegség.

Gazdák! E hasznos véd tápsót és védszert ismertessétek, használatát terjesszétek gazdatársaitok között, mert e csekély áldozat minden gazda boldogságát és hasznát biztosítja az egészséges és jó háziállat nevelésbe.

E véd tápsó és védszerek kaphatók minden községben, kereskedésben és szövetkezetnél 1/4 kilós dobozban 20 leuért. utasítással, mely 6—8 hétre elegendő. Kereskedőknek, szövetkezeteknek 1 postacsomag 20 1/4 kilós doboz 300 leu előre beküldésével vagy 310 leu utánvétellel bérmentve küld Románia főbizományos székhelye. SOÓS és TÁRSÁK marosvásárhely Kis Ernő-utca 2. sz.

Rendelésnél pontos cím, megyé, up. jelölését kérjük.

IPARI ROVAT

lakítsanak szövetkezeteket iparosaink.

A kedvezőtlenül enyhe őszi többféle iparágat sorolt válságos helyzetbe. A készbőrfeldolgozó ipar területén néhol csaknem teljes munkahiány állott be, mert az őszi enyhése folytán kiki a nyári lábbelljét viselte. A nyári száraz időjárás a falu népének lehetővé tette, hogy mezei munkáját szaporán elvégezze, néhol a pusztító szárazság miatt széna csinálással alig is akadott dolgozni és így házi iparosaink a szövőfonó ipar területén termeltek fölöslegben. Az őszi nagyvásárokon akkorra volt mindenfelé a kirakódás, hogy a pénzre ráutalt termelők áruik nyersértékénél alig kaptak valamivel többet. Ugyancsak ezt tapasztaltuk az agyag, meg a faipar területén is.

Mi következik be akkor, mikor a túltermelés miatt nagyobb a piacon a kínálat, mint a kereslet? 1. Termésmészerszerűleg esnek az árak. 2. A közönség válogatott portékában és csak a jobb minőségű áru kél.

Az iparosnak pedig a vásár az óramutatója, melyhez igazodnia kell. A körülmények tehát ilyenkor páncsolólag arra utasítják az iparost, hogy termeljen olcsóbban és mégis termeljen jobbat, mint addig.

Hogy feleljen meg ennek a kettős követelménynek? Egymagában erre tehetetlen. Mihelyt azonban szakmánként összefognak, mindjárt lehetséges.

Miért olcsóbb a szövetkezeti termelés? Valaszul erre a kérdésre sokféle okot tudunk felsorakoztatni.

1. Az iparos nyersanyagból dolgozik. A nyersanyagot ritkán termeli maga, azt mindig be kell valahonnan szerezni. Amíg az iparosok egymagukban vannak, kinek-kinek magának kell a nyers anyag után menni. Holott az egyik iparos maga talán tíz társa számára is be tudná azt szerezni. A szövetkezet tehát anyagbeszerzési osztályt alakíthat, mely a tagokat sok fölösleges idővesztéstől kíméli meg. 2. Ugyanez vonatkozik az értékesítésre is. Az iparosnak, mi rengeteg pénzét emésztí föl a vásárra járás, a fuvar. A szövetkezet lehetővé teszi az olcsó közös fuvar és vele az olcsó termelést. Rátérnek arra, hogy a vasuti kocsi béreljenek ki és így a rongálástól is megóvják termelvényeiket.

3. Az idő az iparosnak is pénz. Egy bizonyos időn belül mentül: kevesebb munkaerővel mentül többet termelni ez voltakép az olcsóság legkiadósabb forrása. Mentül egyoldalubb és egyfélébb az iparos munkája, azt annál pontosabban és annál gyorsabban végzi. Amerikai termelő szövetkezetekben vannak em-

berek, akik egész életükben kerékküllőt, a másik csak keréktalpat, a harmadik csak kerékfejet, negyedik csak lajtortjaállat készít, de azt oly gyorsan és oly pontosan, hogy így kétannyi munkát végeznek el összefogva, mintha csak kiki magában gyártaná munkásaival együtt az összes székéalkotrészeket. És ezzel a tagokra szétosztó összetartó munkával a szövetkezet egy-egy ingatag jellemű, a dologtalanságra és a lezűllésre hajlamos embernek valóságos megmentő iskolája. Mert mikor látja a lelkiileg erőitlen iparos, hogy ő egy nagy üzemenek époly fontos kerékszege, mint bármely más tag, vele sok embernek munkája és létföltétele forog kockán, a nagy felelősség, a többiével közös sors erőit ad neki, lelki emelkedettséget szül benne és lassanként becsületes munkaerővé iskolázódik ki.

4. A szövetkezeti többtermelésre különösen alkalmassá teszi az iparos a gép. De egymaga erőitlen a drága gépek beszerzésére, már pedig a gép megsokszorozza, néha megszázsorozza a termelést. Többen azonban összeadják rá a pénzüket és így mindjárt hozzá jutnak a géphez. Kiváló példa arra, hogy gépek útján miként lehet a termelést fokozni, a Kolozsvári Butorcsarnok szövetkezet. E terület összes közvagyonát egy fámegmunkáló üzemberendezésre fordította. A géperőre berendezett üzembe minden asztalos elviheti nyersanyagát és ott a durvamunkát a gépek pillanat alatt elvégzik. A szövetkezet a megmunkálásért mindenkitől díjat szed és pedig három fokozatban. Legolcsóbb a munka azoknak, kik termelvényeiket is a szövetkezet útján értékesítik, tehát bedolgoznak; többet vesznek a nem bedolgozó szövetkezeti tagoktól, és végül magasabb áron nem szövetkezeti tagoknak is rendelkezésére bocsátják a gépeket. Érdekes, hogy ez a szövetkezet 1910-ben alakult és azóta a szövetkezeti tagoknak semmi ugynevezett haszonrészesedést ki nem fizetett, hanem minden tiszta jövedelmét új berendezésekre fordította. Így az idén is több szerszámgépet: vastagsággyalut, horgonyológépet állítanak be a tiszta haszonon.

Lássuk már most a másik kérdést, nevezetesen azt, hogy a szövetkezet mennyiben képesíti az iparost a kiválóbb, jobb munka előállítására.

1. Itt is megint a gépekre esik elsősorban a szemünk. Hány olyan u. n. mértani pontosságot követelő munka van, melyet a gép szépen és tökéletesen elvégez, holott az iparos könnyen „eldolgozza” magát.

2. Sokkal fontosabb azonban az a nevelő hatás, melyet a szövetkezetben a tagok egymásra gyakorolnak. Nem a legcsunyább és a legidomtalanabb munka fogja ott tanulság tárgyát képezni, hanem a legcsinosabb, a legművészibb. Ez lesz a többiek mintaképe és az lesz az izlés terjesztője. Az iparosok tehát szövetkezeteikben egymástól tanulhatnak.

3. De nemcsak egymástól tanulhatnak, hanem arra is juthata közpénzből, hogy maguk közé *tanító mestereket hozassanak*. Példa erre erdély legvirágzóbb iparszövetkezete, a *mészárosok kolozsvári bőrértékesítő szövetkezete*, mely avégett, hogy tagjait a tökéletes bőrnyuzásra kioktassa, drága pénzen belga munkásokat hozatott. És nem eredménytelenül, mert ennek a szövetkezetnek ma már külföldön is hire van és áruai futva kelnek el a külföldi piacokon.

De nemcsak a többtermelésre, nemcsak a jobb termelésre jó a szövetkezet, hanem még sokmindenre.

A *szövetkezet*, hacsak némi vagyonalappal rendelkezik; *függetleníti az iparost a piac ingadozásaitól*. Függetlenül az által, hogy áresések idején nem visz a piacra árut. Főként azonban az által, hogy összevonván kötelékébe az összes egynemű iparosokat, egyszerűen maga szabja meg a piaci árat.

A szövetkezet ezenkívül testületi hatalmat ad az iparos kezébe kifelé. Villámhárítóként működik olyan külső, különösen hatósági támadások ellen, melyekkel szemben egy-egy iparos teljesen erőtelen.

És végül az iparoséletnek valóságos kánaán bőségű forrásává lesz, ha egy kis kulturumunka is lopózik be a testületbe. Ha ott népszerű előadásokat tartanak, ha társaskört létesítenek, melyben lapok olvasása közben el is beszélgetnek egy-egy kicsit társadalmi és más közügyekről.

Kíváncsian várjuk, hol lesz foganatja szavunknak, hol mozdulnak meg soraink olvasására iparosaink, hol alakulnak új szövetkezetek.

Kézműiparosok bankja. Temesváron a *Kisiparosok Hitelszövetkezete* egy nagyon üdvös lépésre szánta el magát. A hitelszövetkezet *bankká* alakult át és remélik, hogy nemsokára egy többmillió alaptőkéjű bankkal állanak a kézműiparosság rendelkezésére. Az alaptőke csakély 50 leus üzletrészek jegyzésével van biztosítva. — Miért nem követik ezt az üdvös példát más városok is, Arad, Kolozsvár, Marosvásárhely és Brassó szintén alkalmas talaj volna arra, hogy ilyen altruisztikus bankot létesítsenek.

Iparosok lapja. E címen Kolozsvárt dec. 1-én új lap indult meg. Főszerkesztője Hevesi József iparkamarai osztályelnök és az Országos Ipartestületi Szövetség elnöke, szerkesztői Némedy Gábor és Mátrai János. A lap belső munkatársai közé sorolja Erdély legértékesebb szakfőfiaiit és jelesebb iparosaít. Foglalkozik az összes iparágakkal, szakrovatokat tartván fönnt valamennyiből és ezenkívül általános iparpolitikai és iparkulturai kérdésekkel is. Szóval egyúntetüleg és egyszerre mindazokkal a kérdésekkel, melyeket a mi szerény kis lapunk sorra, egyik számról a másikra vett elő. Ha e feladatot minden számában azzal a bőséggel és alaposággal szolgálja, mint ahogy beköszöntő számát kiállította, akkor csak szép jövőt jósolhatunk e lapnak. Ilju lapitársunkat melegen köszönijük és annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy a

kézműipar föllendítésében mindig egy uton fogunk haladni. A 46 oldalra terjedő lap példányainak ára 15 leu, előfizetése egész évre 300 leu.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. dec. 13. —

1 dollár	= 202.—	leu
1 font sterling	= 870.—	"
1 svájci frank	= 36.—	"
1 francia frank	= 11.35	"
1 líra	= 8.80	"
1 cseh korona	= 5.85	"
1 dinár	= 2.30	"
100 magyar korona	= 0.70	"

MULATTATÓ

Az árvák Atyja.

Sírdogál az asszony gyászos-elliagyottan,
Megtépett szívével, lelke-szaggattottan.
Réveteg szemével néz a messzeségbe,
Felsőhajt lemondón: „Vége van már, vége!...”

Bánatok bánatja, mit hű keble érez,
S im, egy kis virágszál simul kötenyéhez:
„Anyukám, szivecském! mért oly búis az arcod?
Vége van már, vége, mindig ezt sóhajtod.”

„Lelkem gyöngye, édes, van miért sóhajtsak,
Mert lelkem szülötte! téged ér a baj csak;
Bár iszonyu itt, bent..., magamat nem bánnam
De te, kis apátlan, te maradtál árván...”

Szólt a gyermek, anyját simogatva lágyan:
„Elvesztett apámat már fel is találtam;
Az a szép imádság, mit tanulni kezdtem,
Mi Atyánk — így biztat, — *ki vagy a*
[mennyekben...“
Földes Zoltán.

Kié a gyermek?

— A „Gyermekvédelmi Naptár“-ból, melyet mai számunkban ismertetiünk. —

Volt egyszer egy szegény asszony s ennek egy fiacskája meg egy leánykája. Öt éves volt a fiucska, három a leányka s reggeltől estig még sem látták az édesanyjukat, mert napszámba kellett járnia a szegény asszonynak. Gondolhatjátok, milyen szomorú volt ezeknek a gyerekeknek az élete: egész nap anya nélkül! S gondolhatjátok azt is, hogy szivrepesve várták az

...amikor haza jön az édesanyjuk. Amilyen szomorú a nappal, olyan vidám volt az este. Hanem egyszer történt? Az történt gyerekek, hogy már rég beledvén, ajtón, ablakon hiába kukucskáltak ki, nem az édesanyjuk.

— Oh, Istenem, Istenem, sirt a kicsi leányka — jön az édes anyánk!

— Nem jön, nem! sirt a fiucska is.

Abban a pillanatban benyitott az ajtón egy cigányasszony s kérdi a kislányt:

— Hát te mért sírsz, édes kicsi lányom?

— Hogyne sírnék, mikor az édes anyám nem haza!

— Ó, ó, vigyorgott a cigányasszony, — mit kélsz? Nem vagyok én a te édes anyád?

— De nem ám! mondta a leányka. — Ismerem jól az én édes anyámat!

Hanem a cigányasszony addig cirókálta-mirókálta a lányt, hogy a kis lány hozzá édesedett, s mert mindenféle ételmaradékkal még jól is tartotta, az arra is kiment vele, de még az utcára is, ott a cigányasszony hirtelen ölbe kapta s vite mint a sebes szél

— Kié az a gyermek, hé? — szólította meg a leányka, akinek éppen a kapuja előtt sietett el a cigányasszony.

— Az enyém. Kié volna másé? — felelt vissza a cigányasszony s tovább sietett.

Közben hazament a szegény asszony, hallja a fiától, hogy ott járt egy cigányasszony, ezzel ment a hugocskája. Oh, édes jó Istenem! Olyan fáradt a szegény asszony, hogy alig állott a lábán, de meg feledte a fáradságát s szaladt a cigányasszony szélénél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben. A bíró ott állt most is a kapuban s megkérdezte a szegény asszonyt:

— Jaj, lelkelem bíró uram, nem látta-e az én kicsi leánykát?

— Láttam egy kislányt, egy cigányasszonnyal, a bíró, — kérdeztem is kié, de azt felelte; hogy a leányké.

Nossza szalad az asszony egyenesen a cigányasszony putrijába s ráförmed: hogy merted elhozni az én kislányomat?

— A te kislányodat? Hol a te kislányod? Ez a leány az enyém!

— Nem igaz! kiabált a szegény asszony. Ez a leány az enyém! Az én szivemből szakadt, én ápolom én dajkáltam. Azt mondod, hogy nem az enyém? Kézen ragadták ketten kétfelől a leánykát s mentek a bírósághoz.

— Ihol a kislányom, bíró uram, mondta a szegény asszony. Ez a cigányasszony elrabolta

— Elraboltam? Hogy raboltam volna el, mikor az enyém?

— Csend legyen! kiáltott a bíró. Azzal megfogta a kislány kezét, bevezette a szomszéd szobába. Volt ott egy nagy dob, abba beleültette a kislányt, aztán befőlte a dobot s mondja: Hallod-e, kislány, meg ne moccanj, szót se szólj, akármit hallasz. Azzal kivitte a dobot s mondta a cigányasszonynak:

— Nesze, fogd ezt a dobot, vidd ki a Piliske hegy tetejére, onnét meg hozd vissza.

A cigányasszony felvette a dobot, nekiindult a hegynek, de még a közepéig sem ért, elfáradt, letette a dobot, ráült s mondta: Ejnye de elfáradtam! Mintha csak annak a szegény asszonynak a kislányát cipelném!

A kislány jól hallotta ezt, de meg sem moccan.

Aztán ismét fölvette a cigányasszony a dobot, kíváncszorgott vele a hegy tetejére, de alig lihegett, úgy elfáradt. Megint leült a dobra s felsóhajtott: Ejnye de elfáradtam! Mintha csak annak a szegény asszonynak a kislányát cipelném! Aztán visszament a bírósághoz:

— Itt a dob, bíró uram!

— Na most fogjad te a dobot s vidd ki a Piliske hegy tetejére, onnét meg gyere vissza.

Felvette a dobot a szegény asszony s meg sem állott vele a hegy tetejéig. Ott egy szempillantásra megállt, le sem ült s azt mondta: Lám, lám, nem is nehéz ez a dob. Akár csak az én kislányomat vinném!

A kislány most sem moccan meg, hallgatott szépen, a szegény asszony meg visszafordult, sietett a bírósághoz.

— Itt a dob, bíró uram!

Most a bíró kinyitotta a dobot, abból kilépett a kislány s kérdezte tőle a bíró:

— No, kislányom, mit mondott az első asszony?

Elmondta a kislány szóról-szóra.

— Hát a másik mit mondott?

Szóról-szóra elmondta azt is.

Mondta a bíró:

— Tied a kislány, szegény asszony, vidd haza. Így volt, vége volt, mese volt. *Benedek Elek.*

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sűrgöny cím: Hanncomp.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A *Vezeklés* című vers erőltetett, nagy mondásokkal van tele. Az őszinte érzéseknél és egyszerűen művészi kifejezéseknél kell maradni. *T. I.* verséből a jó rimek kedvéért kiemeljük a következő részletet:

A pompa s kényelem
Sülyesztő, mély verem,
Amelybe észrevétlenül
A lelkünk elmerül.
De végre megjön a
Nagyseprő: a halál,
És mindent elseper,
Mlt útjában talál . . .

F. S. A *Komaság* című elbeszélésen kedves humor ömlik el, stílusa is világos és folyékony. Sajnos, a meseje tulságosan sovány. Biztatni merjük, hogy írjon, de komponáljon fordulatosabb meséket! — *Sz. B.* köszöntőivel falusi összejöveteleken sikereket fog aratni. Számunkra igen hosszúak. — *V. F.* és *J. L.* Történeti visszaemlékezéseiket valószínűen karácsonyi számunkban fogjuk növelni. — *B. T. Haláldal.* Verse emlékeztet Ady hasonló tartalmu verseire. Az utánczás nem válik előnyére a költőnek; a saját lelkét kell adnia, hogy megkapjon és meghasson. A tehetség föl-fölcsillan némely soraiban.

K. J. Zabola. A 143 leut elszámoltuk. Köszönjük az új előfizetőt. — *D. J. Oczfalva.* A folyó évre még 13 leu megküldését kérjük. — *A. L.* és *O. M. Oczfalva.* Előfizetés 1923. dec. 1. jár le. — *R. M. Nagyajta.* A folyó évre még 13 leu megküldését kérjük. A 66 leut a jövő évre könyveltük el. — *Ny. Z. Csikszentgyörgy.* A folyó évre még 24 leu hátralék áll fenn, a küldött 66 leu a jövő évre szól. — *Sz. I. Zágon.* Előre is köszönjük az új előfizetőket. — *Dr. D. L. Magyarzsáka.* Előfizetés a küldött 66 Leu beszámításával folyó évi dec. 15-én lejárt. — *K. M. Harczó.* A folyó évre még 12 leu megküldését kérjük. — *K. L. Bihardiószeg.* A 722 Leut megfelelőleg köszönettel elszámoltuk. — *H. F. Szászrégen.* Előfizetés 1923. okt. 1-én járt le. — *Sz. M. J. Torockószentgyörgy.* Lapját rendszeren küldjük. — *H. P. Székelyvaja.* Az előfizetés egy évre 1923. jul. 1-től 66 leu, a küldött 44 leu a folyó év végéig rendezzi az előfizetést. A hivatkozott szerk. üzenet a jövő évi előfizetésre vonatkozik. — *K. B. Uzon.* A 40 leut megkaptuk, naptár elment. Előfizetés 1924. márc. 1-én jár le. — *V. M. Mezőtelegd.* Köszönjük a három új előfizetőt. — *Gy. J. Bégamonostor.* A 11 példány után a folyó évre 245 leu megküldését kérjük. — *Gy. I. Szentkatolna.* Előfizetés 1924. január 1-ig rendben. — *Özv. N. T. Maksa.* Előfizetés folyó év Julius 1-én lejárt. *D. E. Szóváros.* Előfizetés 1924. márc. 15-én jár le. — *L. T. Bölön.* Köszönjük a 4 új előfizetőt. — *K. J. Gyergyóvárhegy.* Előfizetés folyó év június 1-én lejárt. — *Cs. J. Oláhbagát.* Előfizetés f. év okt. 1-én járt le. — *Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár. Székelyderzse községből:* *B. G. L.* 1922. aug. 15. *B. M.* 1923. okt. 15. — *T. I. Szatmár.* 1923. ápr. 15. — *B. J. Csikszereda.* 1922. ápr. 15. — *Brassóból:* *S. L.* és *D. L.* 1923. ápr. 15. — *Cs. K. Árkos.* 1923. okt. 15. — *R. F. Sepsiszentgyörgy.* 1923. ápr. 15. — *Vár-*

falva községből: *V. D., B. F., D. S.* és *H. S.* 1922. jul. 15. — *D. M. és F. Zs.* 1922. okt. 15. — *Nyárad-szentmárton községből:* *A. A., N. J.* és *G. K.* 1923. ápr. 15. *Id. K. L.* és *N. Gy.* 1922. jul. 15. — *T. J. Szind.* 1922. dec. 15. — *Br. J. M. Nagyiklód.* 1922. okt. 15. — *Kövend községből:* *K. J.* és *A. G.* 1923. ápr. 15. *S. G.* és *F. K.* 1922. ápr. 15. — *Görgényszentimre községből:* *L. R.* 1923. jul. 15. *L. F., K. L.* és *B. A.* 1922. ápr. 15. *F. F.* 1922. nov. 15.

Zenekedvelők figyelmébe!

Karácsonyra kapható az annak idején országsszerte közkedveltségnek örvendett Pataki L. féle *Pásztordal*, amely 9 fülbemászó karácsonyi dalt tartalmaz, valamennyi egy, — két három gyermek hangra vagy vegyeshangra letéve hármonium, vagy zongora kísérettel. Ára 35. Leu. Szívesen eszközöl megrendelést utánvétel mellett:

Theologia, Salfar, Szatmár, Róm. kath. Püspöki Palota.

Fél kgr. gyapju, vagy egy kgr. sajt árával megmentheti birkáját a pusztulástól!

„DISTOL“

biztosan meggyógyítja mételegkóros juhait és szarvasmarháit!

„DISTOL“

Egyszerű a kezelés. Biztos a gyógyulás.

Kapható:

Gergely Ferenc utóda

cég drogériájában

Cluj-Kolozsvár.

Lerakatok:

Gea-Krayer drogueria Temesvár.
Hltsch & Co. chem. laboratorum, Nagyszében.
Dr. Guttman Béla gyógyszerész, Szatmár.
Krafft és Herbert drogueria, Brassó.
Dávid János gyógyszerész, Marosvásárhely.
Továbbá bármely gyógyszerertárban:

Ne várjon addig, amíg áll-ija leromlik.
Lloyd 2111.

*Aki jól biztosít, nyugton alszik.
Aki a Magyar Nép útján biztosít:
jól is, olcsón is biztosít!
Kérjen űrlapot!*